

Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen rakentamassa

**SOILA – Sosiaaliset
innovaatiot
lastensuojelussa –
koordinaatiohanke
tukee ohjelmakauden
toteutumista**

thl.fi/soila

15.10.2024

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Kokemus- asiantuntijuus Suomessa

2024

Tanja Hirschovits-Gerz, hankepäällikkö, SOILA-koordinaatio, THL

15.10.2024

[Etusivu](#)[Lainsäädäntö](#)[Oikeuskäytäntö](#)[Viranomaiset](#)[Valtiosopimukset](#)[Hallituksen esitykset](#)[Julkaisut](#)[Suomeksi](#)[På svenska](#)[In English](#)

Haku osion aineistosta

Haussa katkaisumerkki *, esim. opintotu* ja takaisinpe*. Laveampi haku tai-sanalla, esim. avopuol* tai aviopuol*. [Katso ohjeet.](#)

Finlex > Lainsäädäntö

Lainsäädäntö

Suomen sähköinen säädöskokoelma sekä ajantasaisten säädösten ja alkuperäisten säädösten kokoelmat.

Käsitteitä
Kokemusosaaja -
Kokemusasiantuntija -
Kehittäjäasiakas - Kokemustoimija

☐ Ihminen; Perustuslaki☐ Kansalainen; Kansalaisuuslaki☐ Asukas; Kuntalaki☐ **Asiakas**; Sosiaalihuoltolaki, Terveystenhuoltolaki, Laki sosiaalihuollon asiakkaana asemasta ja oikeuksista, Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta☐ Potilas; Laki potilaan asemasta ja oikeuksista☐ Kuluttaja; Kuluttajasuojalaki☐ Ammattilainen: → lait

§ Osallisuuden edistäminen on kirjattu lakiin

☐ **Kokemusasiantuntija**:
Kokemusasiantuntijana ja
vertaisena toimiminen -
näyttötutkinnon osa osana
Kasvatus- ja ohjausalan
ammattitutkintoa 2019-

Kokemus-
taustainen
asiantuntija

Asiakasosallisuus on

palvelujen käyttäjien
osallistumista ja vaikuttamista

- oman palvelun
- palveluiden tai palvelukokonaisuuksien kehittämiseen

Henkilökohtainen, yhteisöllinen ja rakenteinen osallisuus (Meriluoto ym. 2015)

Käynnissä
paradigman
muutos?

Osallisuus on
itseisarvo ja väline

Osallisuus toteutuu

Osallisuus omaan elämään ja palveluihin

Osallisuus toimintaympäristöön ja palveluiden kehittämiseen

Eri toimintaympäristöissä

- Työelämäosallisuus
- Demokratiaosallisuus
- Koulutusosallisuus
- **Palveluosallisuus**
- Asukasosallisuus

Erilaisina rooleina

- Asukas
- Kansalainen
- **Asiakas, potilas, omainen**
- Kuluttaja
- Kehittäjäasiakas
- **Kokemusosaaja, kuten kokemustoimija/ kokemusasiantuntija**
- Kokemusammattilainen

Kokemustaustainen asiantuntijuus

Erilaisina tehtävinä

- Tieto
- Suunnittelu
- Kehittäminen
- Toiminta
- Arviointi
- Päätöksenteko

Erilaisin menetelmin

Monikana-
vaisesti

Osallisuus palveluiden kehittämiseen

Vertaisuus, yhteisöllisyys,

Organisaation tavoitteena asiakaslähtöiset palvelut

- Asiakaslähtöisten palveluiden kehittämistä.
- ← • Kokemustietoa tarvitaan eri rooleista käsin: asiakas, kehittäjäasiakas, vertainen, omainen, **koulutettu kokemusasiantuntija**
- ←
- [Lisätietoa](#)

[Digitaaliset palvelut, THL](#)

Esimerkki [teknologia mielen terveyden palveluissa](#) –julkaisu 2024. THL

Kokemustaustaisten tehtäviä ja käytäntöjä – kokemusasiantuntijuus edellyttää vallan jakamista

- Sairaaloissa Olkatoiminta
- Psykiatrian ja päihdetyön puolella kokemustaustaiset asiantuntijoina vertaisina, työparityössä.
- Fattaluutatoiminta Stop Huumeille ry:ssä
- Talouskokemusasiantuntija Espoossa Aikuissosiaalityössä
- Kokemustaustaiset kehittämistehtävistä päätöksentekoon mm. johtoryhmissä.

[Innokylässä](#) yli 500 mallia hakusanalla kokemusasiantuntija!

[Kokemusosaaminen](#) THL.fi sivuilla

Osallisuustyö hyvinvointialueilla ja kunnissa

- Osallisuusohjelmat hyvinvointialueilla ja kunnissa
- THL:n [verkkosivuilla](#)
- ”Kuntalain mukaan asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä, ja lisäksi kunnilla on lakisääteinen velvollisuus ([571/2016](#)) kuvata palvelunsa ja asiointikanavansa PTV:hen sekä ylläpitää tietoja.”

Ohje Palvelutietovarannon (PTV) käytöstä.

- Kuntia kehoitetaan kuvaamaan palveluun myös **osallisuuspalvelunsa**.
- Kirjeessä osallisuuspalveluja ei tarkemmin määritellä. Määrittelyä löytyy mm. [hyte-palvelukonseptin määrittelystä](#), johon määrittelimme (s. 37-), että virallisesti osallisuuspalveluja ei ole (vielä) olemassa. Erilaisia osallisuutta edistäviä toimia toki löytyy.
- Tiedoksi myös [SOSTEn ja DVV:n aihetta käsittelevä tilaisuus järjestöille 28.10.](#)

15.10.2024

Osallisuus ja kokemusasiantuntijuus hyvinvointialueiden verkkosivuilla

1. Lapha <https://www.lapinsotu.fi/yhteistyö/kokemustoiminta/>
2. <https://pohde.fi/tietoa-meista/yhteistyö-ja-kumppanit/jarjestot-ja-seurakunnat/kokemustieto-ja-toiminta/>
 - a. <https://pohde.fi/tietoa-meista/kehittaminen-ja-innovaatiot/kehittamishankkeet/tulevaisuuden-sote-keskus/ikaihmissen-palvelujen-kehittaminen/kokemustiedon-hyodyntaminen/>
3. <https://www.hyvaep.fi/hyvinvointialue/osallistu-ja-kehita-kanssamme/kokemusasiantuntija/>
4. <https://soite.fi/asiointiopas/kokemustoiminta/>
5. <https://pohjanmaanhyvinvointi.fi/nain-toimimme/osallistu-ja-vaikuta/kokemusosaaminen/>
6. <https://hyvinvointialue.kainuu.fi/kokemusasiantuntijat>
7. Osallisuus <https://etelasavonha.fi/elosa/kumppanuudet/osallisuus-voit-vaikuttaa/>
8. <https://pshyvinvointialue.fi/kokemusosaaja>
9. <https://www.siunsote.fi/kokemusasiantuntijat>
10. <https://www.ekhva.fi/hyvinvointialue/tietoa-meista/hallinto/tutkimus-ja-kehittaminen/kokemusasiantuntijat/>
11. <https://kymenhva.fi/hyvinvointialue/osallisuus-ja-demokratia/kokemusasiantuntijat/>

1. Osallisuus <https://www.paijatha.fi/osallistu-ja-vaikuta/>
2. <https://www.hyvaks.fi/hyvinvointialue/kumppaneille/kokemusasiantuntijat>
3. <https://www.pirha.fi/asiakkaalle/osallistu-ja-vaikuta/kokemusasiantuntijat-ja-kehittajaasiakkaat>
4. <https://satakunnanhyvinvointialue.fi/2023/10/09/kouluttaudu-kokemusasiantuntijaksi-kevaalla-2024-haku-on-auki-nyt/>
 - a. <https://satakunnanhyvinvointialue.fi/palvelut/sairaala/psykiatria/satapsykiatrian-kokemusasiantuntijatoiminta/>
 - b. <https://www.yhteisokeskus.fi/kokemustoiminta/>
5. <https://www.varha.fi/fi/tietoa-meista/asiakkaana-hyvinvointialueella/osallisuus/kokemusasiantuntijat>
6. Osallisuus <https://omahame.fi/osallistu-ja-vaikuta> ja <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/lastensuojelun-kokemusasiantuntija-ja-vertaistukirakenne-kanta-hameen/kehittamisen-polku> JA <https://kantahameenjarjestot.fi/tietoa-ja-tukea/kokemustoiminta/>
7. Osallisuus <https://vakehyva.fi/fi/osallisuus>
 - a. KAP-Vantaa välittänyt kokemusasiantuntijoita. Miten nyt?
8. <https://www.hel.fi/fi/maatoksenteke-ja-hallinto/osallistu-ja-vaikuta/tukea-yhdessa-tekemiseen/kokemusasiantuntijat-sosiaali-ja-terveyspalveluissa>
9. <https://www.luvn.fi/fi/palvelut/kokemusasiantuntijat> ja osallisuus <https://www.luvn.fi/fi/osallistu-ja-vaikutakeski-uusimaa>
10. <https://itauusimaa.fi/apua-hataan/mielenterveys-ja-paihteet/kokemusasiantuntijat/>
11. <https://www.keusote.fi/etusivu/meilla-asiakkaana/osallistu-ja-vaikuta-kehita-kanssamme/kiinnostaako-sinua-kokemusasiantuntijana-tai-vertaisena-toimiminen/>

Kokemusasiantuntijatoiminta Suomessa

- Kokemusasiantuntijoiden palkkaamisessa hyvinvointialueiden sotepalveluihin on suuria alueellisia eroja, ja valtakunnallisesti asiaa ei ole tilastoitu. Vakituksia tehtäviä on vain vähän. Kokemustoiminta on kuitenkin laajaa. Jokaisella hyvinvointialueella **on lakisääteisesti asiakasosallisuutta ja vertaisuutta edistävää toimintaa** ja valtaosalla kokemusasiantuntijatoimintaa.
- Esimerkiksi **Olka-toiminnan koordinoitua** järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa on 21 sairaalassa / alueella, **Kokemustoimintaverkoston** kuuluu yi 40 eri järjestöä joissa yli 700 kokemusasiantuntijaa. **Koulutettujen kokemusasiantuntijoiden eli Kokoaan** kuuluu niin ikään yli 50 organisaatiota – osa hyvinvointialueita.

Kokemusasiantuntijat toimivat hyvinvointialueilla vertaistyössä sekä kehittämistyössä. Toimintaa toteutetaan usein yhteistyössä järjestöjen kanssa ja tehtävänimikkeet vaihtelevat mm. kehittäjäasiakkaasta kokemustoimijoihin ja kokemusasiantuntijoihin. Yhteistä on oma kokemuksen ja asiakasnäkökulman hyödyntäminen asiantuntijuutena.

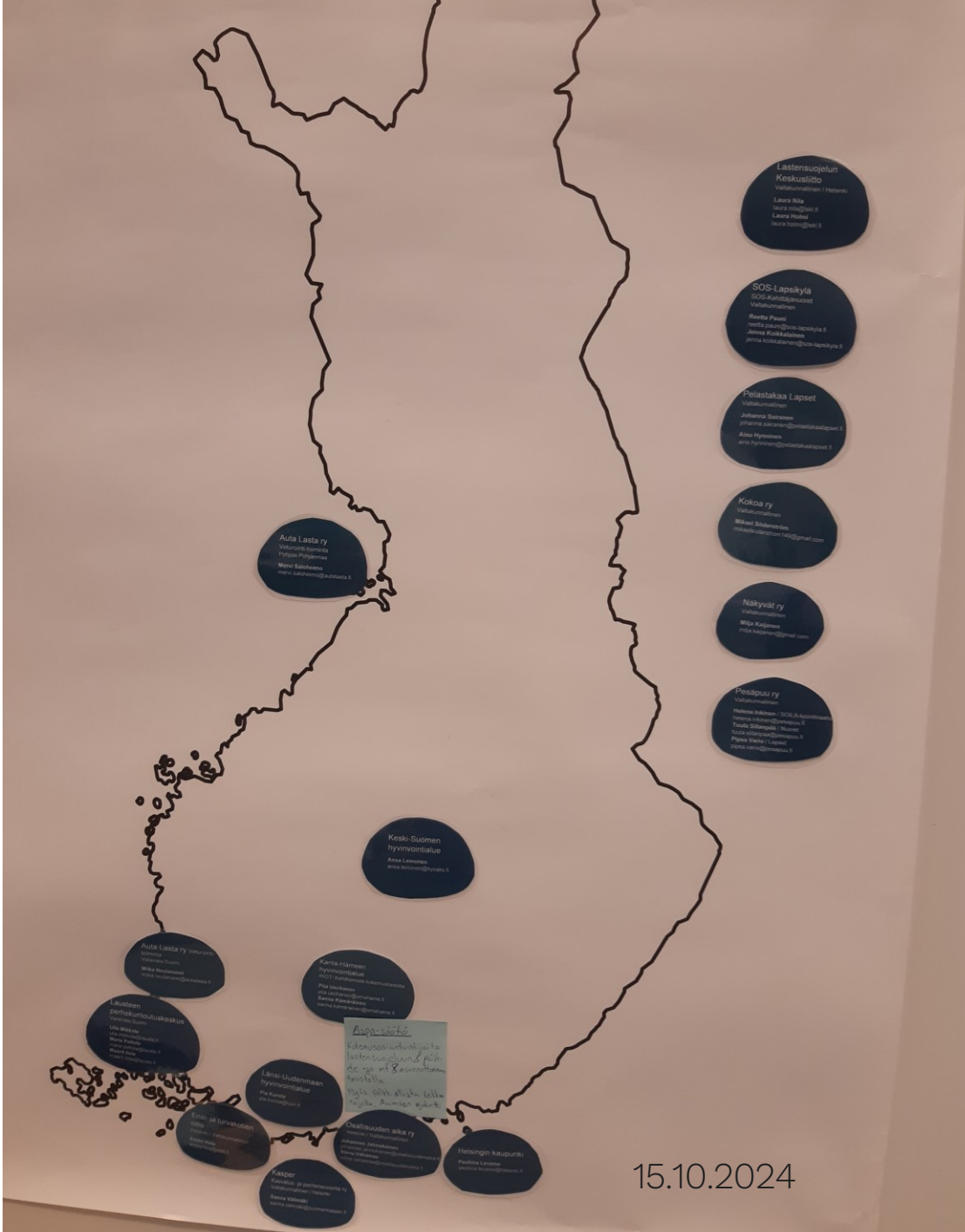

Osallisuus ja kokemusosaamista Suomessa

Lastensuojelun kokemustoimintaa Suomessa
(Lastensuojelupäivien kokemusklinikalla 2024)

Muita valtakunnallisia Kokemusasiantuntijaverkostoja ja tahoja:

- Kokemustoimintaverkosto:
<https://kokemustoimintaverkosto.fi/>
- <https://olkatoiminta.fi/>
- Kokoa <https://www.kokemusasiantuntijat.fi/>
- <https://stm.fi/hyvinvointialueet-kartalla>

Osallisuus on yhteistyötä

- Osallisuus toteutuu yhdessä!
- Ammattilaisen osallisuus omaan työhön on edellytys asiakkaiden mahdollisuuteen osallistua omaan palveluun ja palveluiden kehittämiseen!
- Vanhempien osallisuus tai osattomuus voi estää tai edistää lasten ja nuorten osallisuutta. Vanhemmilla itseisarvoinen rooli osallisuuteen myös lastensuojelussa.
- Lasten ja nuorten osallisuus on ydin lastensuojelussa

15.10.2024

Laajennettu työyhteisö vakiintuneeksi toiminnaksi?

Tutkimusta

- Soronen, Kari (2021) [Arvioivan katseen alla vai aitoa yhteistyötä? Kokemusasiantuntijoiden positioiden rakentuminen päihde- ja mielenterveystyössä \(Lapin yliopisto\)](#)
 - > Valta
- Soronen, Kari (2019) Kokemusasiantuntijoiden ja mielenterveystyön ammattilaisten jaettu asiantuntijuus mielenterveystyössä. Teoksessa: [Tutkiva sosiaalityö. Muuttuvat rajat ja vastuut – globaali ja lokaali sosiaalityössä](#)
 - > jaettu asiantuntijuus & recovery
- Jones, Marjaana (2021) [Patient and public involvement in healthcare: Potentials and challenges of lay expertise and experiential knowledge \(Tampere University\)](#)
- Meriluoto 2018
- Rissanen 2015
- Laitila 2010 väitös
- Kuosmanen 2009 väitös
- Meriluoto ym. 2015. [Osallisuuden ja kokemusasiantuntijuuden käsikirja 2015.](#)
- Hae lisää julkaisuja esim. Täältä kokemusasiantun..
<https://journal.fi/index/search/search>

[Kokemusasiantuntijuus Suomessa: Selvitys kokemusasiantuntijakoulutuksen ja -toiminnan käytännöistä 2019. \(Julkari.fi\)](#)

SOILA- koordinaation yhteystiedot

- Tanja Hirschovits-Gerz,
hankepäällikkö, THL
- Helena Inkinen, kehittämisspäällikkö,
Pesäpuu ry
- Petri Paju, Koordinaattori,
Lastensuojelun keskusliitto

15.10.2024

thl.fi/soila

SOILAssa työskentelee 10
henkilön asiantuntijatyöryhmä.

Kaikkien SOILAlaisten
yhteystiedot ja
asiantuntijakuvaukset löydät
[verkkosivuiltamme](https://thl.fi/soila)

Euroopan unionin
osarahoittama

SOILA-koordinaatiohanke

SOILA-koordinaation viestinnän strategia ja toimintakertomus erillisenä liitteenä

TILAA SOILAN VERKOSTOKIRJE!

Kenelle?
Kaikille
lastensuojelun
uudistamisesta
kiinnostuneille.

Mitä?
Ajankohtaista tietoa,
tutkimuksia ja
tapahtumia.
Joka toinen viikko.

#SOILAHANKE
#Lastensuojelu
#SosiaalisetInnovaatiot

SOILA
SOSIAALISET INNOVAATIOT
LASTENSUOJELUSSA